

Krivičen peták.

olinarjev hlapec Jaka se napotí Male Gospojnice dan na Vrh. Gredoč po poti, ugleda na tleh lep, nov peták. Pobere ga in spravi. Videl je sicer, da je Hacè, potujoč tri streljaje pred njim, potegnil iz žepa rutico in lahko si je tedaj mislil, da ni nihče drug izgubil bankovca, nego Hacè. Vest mu pravi: „Pohíti za njím ter mu daj dobljeni denar.“ A prirojena lákomost mu pravi: „Spravi denar in molči; saj se bankovcu na lieu ne pozná, ali je pridobljen po pravici ali po krivici.“

Na Vrhú ga dobi še pred mašo Srnačan, ki mu našteje petdeset goldinarjev, rekoč: „Ná, tu imaš denarje, prislúžene pri meni, ki sem ti jih pa še ostal na dolgu.“ Jaka se zahvalí za denarje ter je spravi v svojo listnico, ki jo vtakne v žep pri kamizóli.

Po maši se razkropé ljudjé. Nekateri obsipljejo prodajalce, a drugi se posedejo po krémah.

Jaka obstane pred pivnico, premišljajoč, ali bi šel na polič vina ali pa kar naravnost domóv. Po navadi je bil skóp; drugekrati bi gotovo šel tešé mimo kréme, a danes je le pripogníviši se prišel do petaka. Ta sladka misel in rujno vince, leskajoče se v kozarcih, zvabi Jakata éraz pivniški prag. Pokliče si polič vina; pije sam, drugi mu tudi napívajo. Vinske pijače nevajen, upíjani se kmalu, leže na prazno klop ter trdo zaspi. Prebudíviši se, bil je sam v sobi. Pogled skozi okno mu pové, da je zunaj užé temna noč.

Začúvši ropot, pride krémar v izbo.

„Polič vina ste mi še na dolgu,“ pravi. Jaka seže v žep po listnici, da bi plačal. Ní je v suknji; išče je po hlačnih žepih. Nikjer je ne najde. Strašna misel mu stopí pred dušo in ves preplašen izpregovorí: „Okrađen sem!“

„Počákite malo, posvétim pod mizo in okolo klopi; morda vam je listnica padla na tla,“ reče krémar.

Ali listnice ni bilo najti nikjer. Z dvajsetico, ki jo je poprej še prav po sreči vtaknil v hlačni žep, plačal je dolg in ves pobit se napravi domóv.

Ko gré skozi domačo vas, pozdravljajo ga užé peteliní, budéč ljudi na delo. Dospevši v hišo svojega gospodarja, najde družíno pri zajutreku. A še drug gost je zraven. Jaka se ga kar ustraši.

„Dobro jutro, Jaka!“ dé Hacè. „Včera j sem po poti na Vrh izgubil jeden peták. Obloški Tone mi je pravil, da je videl tebe, ko si nekaj pobíral s tal, idoč za meno j.“

Jaka, ki se je včera j predrznil spraviti na tihem denar, ni imel danes poguma očitno lagati. Skoči po stolbah gori v čumnato in komaj nabere po svojej skrinji toliko denarja, da povrne Hacétu najdenih pet goldinarjev.

Da se je Jaka praskal za úšesi, jezil se nad samim seboj in preklinjal ves včera jšni dan, to je jasno kakor beli dan. Zna se, da vse ni nič pomagalo. V svojej pratiki si je v spomin počrnil óni dan ter pripisal besede, da je krivičen novce med pravičnimi to, kar je garjeva ovca med zdravimi.

Jos. Gradčan.